

FUNDAMENTELE
BESCHOUWINGEN
VOOR CARITAS EUROPA

A central graphic on a dark red background. It shows several hands in silhouette, reaching towards a cluster of interlocking gears. Four white curved arrows are positioned around the gears, pointing in a clockwise direction, suggesting a continuous cycle or process.

HANDBOEK
BELANGENBEHARTIGING

1.

.....
ENKELE RESULTATEN VAN CARITAS'
BELANGENBEHARTIGING IN EUROPA _____ p. 4

2.

.....
WAAROM DOET CARITAS EUROPA AAN
BELANGENBEHARTIGING _____ p. 7

3.

.....
WAT BEDOELT MEN MET BELANGENBEHARTIGING
VANUIT HET PERSPECTIEF VAN CARITAS EUROPA _____ p. 12

4.

.....
HOE DOET CARITAS EUROPA AAN
BELANGENBEHARTIGING _____ p.15

5.

.....
VOORWAARDEN VOOR SUCCES _____ p. 19

VOORWOORD

Caritas ziet dagelijks hoe mensen gebukt gaan onder armoede, ongelijkheid, onrechtvaardige behandeling, discriminatie, geweld en uitsluiting. Wij helpen mensen in nood, vaak via vernieuwende projecten en diensten, die bewijzen dat een betere wereld wel degelijk mogelijk is. Wij analyseren ook de omvang en de structurele oorzaken van deze nood-, armoede- en uitsluitingssituaties om ervoor te zorgen dat bij alle beleidsbepalingen en maatschappelijke handelingen de persoon centraal blijft staan. Wij willen de structurele aspecten en de gerelateerde oorzaken beïnvloeden om positieve resultaten te bekomen voor de betrokkenen. Dat is wat wij verstaan onder belangenbehartiging.

Belangenbehartiging, het opkomen voor gerechtigheid voor armen en uitgesloten personen, is het natuurlijke gevolg en de intrinsieke dimensie van Caritas' werk dat gebaseerd is op twee pijlers: de christelijke deugden van barmhartigheid en gerechtigheid. De afgelopen 15 jaar hebben de Europese Caritasorganisaties hun belangenbehartigingsinspanningen gericht op de nationale regeringen en de Europese instellingen, vooral met betrekking tot problemen zoals armoede, sociale uitsluiting, ongelijkheid, migratie en asiel, ontwikkeling, het recht op voedsel en humanitaire principes. Deze inspanningen hebben geleid tot belangrijke verwezenlijkingen.

Het is tijd om te communiceren rond deze verwezenlijkingen, op een eenvoudige manier toe te lichten wat wij verstaan onder belangenbehartiging en hoe wij dit aanpakken. Dat is de reden waarom wij dit handboek voorstellen: het is een uitnodiging om onze inspanningen om "onze stem te geven aan de belangen van de armen"¹ verder te bespreken en te verbeteren.

Het hoofddoel van dit handboek is de Caritasorganisaties in te leiden in de redenen waarom "Caritas Europa ernaar streeft om de levenskwaliteit van personen die in armoede leven of zich in kwetsbare situaties bevinden te verbeteren door te pleiten voor integrale menselijke ontwikkeling en maatschappelijke gerechtigheid" (Caritas Europa's Strategisch Kader 2020).

Voor wij kunnen toelichten waarom de Caritasorganisaties aan belangenbehartiging dienen te doen is het evenwel noodzakelijk om eerst en vooral te beschrijven wat wij bedoelen met belangenbehartiging en hoe wij dit in de praktijk toepassen. De concreetste manier om dit te doen is een paar succesverhalen rond belangenbehartiging uit het recente verleden van Caritas Europa te vertellen. Caritas' belangenbehartiging put zijn geloofwaardigheid uit zijn dagelijkse en rechtstreekse betrokkenheid bij en werk met personen die in armoede leven, maar ook zijn opbouwende aanpak "om hoop te geven aan al die mannen en vrouwen die verantwoordelijk zijn voor de wijziging van onrechtvaardige structuren".² Dit handboek wil ook meer inzicht geven in het gebruik van instrumenten en technieken die aangewend worden voor belangenbehartiging.

Caritas Europa, met andere woorden het netwerk van de Europese Caritasorganisaties en een onderdeel van de wereldwijde Caritas Internationalis Confederatie, zorgt voor de kwalitatieve versterking van het netwerk door de uitwisseling van kennis, ervaring en expertise te vergemakkelijken. De verwachte uitkomst van deze combinatie is dat Caritas Europa sterke resultaten neerzet over heel Europa en op die manier de noodzakelijke structurele wijzigingen op gang brengt die ervoor moeten zorgen dat de levensomstandigheden van personen en gemeenschappen die in armoede leven verbeteren.

Mijn oprechte dank gaat uit naar de mensen die hun stem laten horen voor de armen, naar alle personen die het opnemen voor Caritas en alle politici en belanghebbenden met de politieke wil om de kwetsbaarsten onder ons te dienen.

Dit handboek heeft een zeer groot auteurschap. Het verzamelt de collectieve kennis van veel personen van Caritas op lokaal, nationaal, Europees en wereldwijd niveau. Veel dank is tevens verschuldigd aan de Caritasbelangenbehartigers die hun bijdrage leverden tot dit handboek.

Jorge Nuño Mayer
Algemeen Secretaris Caritas Europa

A young boy with dark skin and short hair is sitting at a desk in a classroom. He is wearing a blue and white checkered shirt with white sleeves. He has his hands raised in the air, with his fingers spread, as if participating in a lesson. The background is slightly blurred, showing other students and colorful posters on the wall. A red semi-transparent box is overlaid on the left side of the image, containing the number '1' and the title of the report.

1

ENKELE RESULTATEN
VAN CARITAS'
BELANGENBEHARTIGING
IN EUROPA

» RESULTATEN VAN BELANGENBEHARTIGING OP LOKAAL NIVEAU

BEÏNVLOEDING VAN DE REGIONALE OVERHEID IN DE FASE WAARIN DE TOEPASSING VAN HET EUROPEES SOCIAAL FONDS GEPLAND WERD

De bevolking van de Markenstreek in Italië heeft het moeilijk sinds de terugval van de lokale economie ten gevolge van de recessie. Het werkloosheidspercentage steeg tot 9,1% en bij de jongeren is de werkloosheid zelfs nog hoger. De regionale Caritas legde zich toe op het bijstaan van jongeren om jobs te vinden toen hij zich realiseerde dat het Europees Sociaal Fonds niet adequaat gebruikt werd voor deze doelgroep. Als een gevolg daarvan lobbyde de Caritasdelegatie bij de regionale overheid tijdens de fase waarin gepland werd hoe het Europees Sociaal Fonds (ESF) 2007 – 2013 gebruikt kon worden. Caritas Marken pleitte voor het gebruik van een gepast instrument om de experimentele projecten van Caritas met betrekking tot job placement in de sociale landbouw, gastronomie, toerisme enz. te kaderen als een antwoord op de aanhoudende economische crisis. Het belangenbehartigingsproces dat in dit geval ontwikkeld werd vertoonde veel innovatieve elementen. Een van de meetbare successen was het opzetten door Caritas van begeleiding en financiële ondersteuning om ongeveer 250 nieuwe jobs te creëren over heel de regio. Van zodra de dialoog op gang gebracht werd was Caritas Marken ook in staat om deel te nemen aan de onderhandelingen betreffende de volgende regionale Operationele Programma's (OP) van de Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF) 2014 – 2020 en kon het zijn werk en zijn aanwezigheid op het terrein integreren in het OP Monitoringcomité. Door te beginnen bij de mensen, te luisteren naar hun noden en verwachtingen en hun "schreeuw" kon Caritas Marken met succes hun belangen behartigen op lokaal en regionaal niveau, meer jobs creëren en een grotere rol spelen in het beslissingsproces voor personen op wie die beleidslijnen een impact hebben.

» RESULTATEN VAN BELANGENBEHARTIGING OP NATIONAL VLAK

BEÏNVLOEDING VAN DE NATIONALE OVERHEID BIJ HET HERDEFINIËREN VAN DE KWALIFICATIEKARAKTERISTIEKEN VAN DE MAATSCHAPPELIJKE WERKERS

Veel mensen in Oekraïne met sociale en gezondheidsproblemen ontvingen een ongelijke behandeling van vaak lage kwaliteit in de maatschappelijke sector. Families en kinderen, vrouwen, migranten en slachtoffers van mensenhandel of humanitaire rampen hadden grote nood aan specifieke diensten maar ontvingen niet de doelgerichte hulp die zij nodig hadden. In antwoord daarop voerde Caritas Oekraïne gedurende twee jaar een belangenbehartigingscampagne om de kwaliteit van het maatschappelijk dienstverleningssysteem in het land te verbeteren. Op het einde van het lobbyingproces werd de aanpassing van de kwalificatiekenmerken van de maatschappelijke werkers die de maatschappelijke diensten leveren goedgekeurd door het ministerie van sociaal beleid, samen met de verbeteringen van verschillende normen inzake maatschappelijke diensten. Bovendien werd een wetsontwerp betreffende de aanpassing van de maatschappelijke diensten evenals het budget en de belastingcode voorbereid en voorgelegd aan het parlement van Oekraïne. De kracht van Caritas Oekraïne's lobbyingactie schuilde in de diepgaande analyse en het grondige inzicht in het probleem op nationaal vlak. Er werd een studie uitgevoerd op medisch, sociaal en legaal vlak dat de eisen die naar voor geschoven werden door Caritas Oekraïne legitimeerde en de bewijzen aanvoerde die nodig waren om de beleidsmakers te overtuigen. Het imago van Caritas Oekraïne kwam hier sterker uit en de gemeenschap was betrokken bij de verbetering van het sociaal systeem. Uiteindelijk leidde dit tot een betere ondersteuning van de arme bevolking en gemeenschappen, inclusief de andere kwetsbare of uitgesloten groepen.

» RESULTATEN VAN BELANGENBEHARTIGING OP EUROPEES NIVEAU

BEÏNVLOEDING VAN DE RICHTLIJNEN VAN DE EUROPESE COMMISSIE OM
NATIONALE REGERINGEN TE DOEN INVESTEREN IN KINDEREN VIA EEN
BETERE SOCIALE BESCHERMING EN FAMILIEBELEID.

Kinderen worden erger getroffen door armoede. Caritasorganisaties over heel Europa die nauw samenwerken met families en kinderen in nood zien met eigen ogen het leed dat veroorzaakt wordt door kinderarmoede – een fenomeen dat nauw verband houdt met gezinsarmoede en dat beïnvloed wordt door het huis van het kind, zijn sociale en schoolleven, samen met de tewerkstellingssituatie en het statuut van de ouders, of het nu gaat om één- of tweoudergezinnen. Gezinnen waarin slechts één volwassene werkt lopen een veel groter risico van armoede dan gemiddeld en de grens om te kunnen genieten van bepaalde voordelen ligt voor deze families te laag om voor hen als veiligheidsnet dienst te kunnen doen. De combinatie van deze factoren weven een web van kinderarmoede met vernietigende effecten op de kinderen, ook op lange termijn. Om dergelijke armoedecycli te doorbreken beïnvloedde Caritas Europa met succes de richtlijn van de Europese Commissie *Investeren in kinderen, de vicieuze cirkel van achterstand doorbreken* die in februari 2013 gepubliceerd werd. Dit document omvat volledige beleidsrichtlijnen voor alle lidstaten van de Europese Unie om kind- en gezinsarmoede in de Unie aan te pakken. Acht van de tien aanbevelingen van Caritas Europa werden opgenomen in het officiële standpunt van de Commissie, als resultaat van de intensieve bilaterale lobbying- en belangenbehartigingsactiviteiten die in strategische samenwerking met andere Europese partners plaatsvonden. De input en het bewijsmateriaal dat aangereikt werd door de Caritasorganisaties was evenwel een doorslaggevend element voor het succes van deze belangenbehartiging.

BEÏNVLOEDING VAN HET EUROPEES PARLEMENT OM CARITAS EUROPA'S
AMENDEMENTEN BIJ HET VERSLAG OVER DE EU EN HET MONDIAAL
ONTWIKKELINGSKADER VOOR DE PERIODE NA 2015 OP TE NEMEN

Meer dan 800 miljoen personen wereldwijd lijden honger, ondanks het feit dat er voldoende voedsel geproduceerd wordt. Er loopt veel fout in het voedselsysteem: voedselverspilling (bijna 100 miljoen ton voedsel wordt dagelijks verspild), voedselverlies en voedselarmoede. De klimaatwisseling, het energie- en het landbeleid hebben eveneens een rechtstreekse impact op ieders recht op duurzaam voedsel. Caritas is niet alleen actief in de meeste getroffen landen, waar het samenwerkt aan duurzame landbouw en voedselveiligheidsprogramma's om deze uitdagingen op het terrein aan te gaan, maar onderhandelt ook met de EU-vertegenwoordigers. Caritas Europa verwelkomde bijvoorbeeld de resolutie van 25 november 2014 van het Europese Parlement betreffende het mondiaal ontwikkelingskader voor de periode na 2015, waarin voedsel gedefinieerd wordt als een elementair mensenrecht. Door deze resolutie te aanvaarden onderlijnt het Europees Parlement dat “verder moet worden gekeken dan alleen maar voedselzekerheid en het wil voedsel tot elementair mensenrecht bestempelen, zodat een duidelijk “honger = nul” ten doel kan worden gesteld en tegen 2025 een einde kan worden gemaakt aan het schandalige fenomeen honger” (art. 44). Voedsel beschouwen als een elementair mensenrecht was een concrete resultaat van belangenbehartiging na lange onderhandelingen met de rapporteur en met verschillende politieke groepen in het Europees Parlement. Dit succes vormde het startpunt van nieuwe belangenbehartigingsacties bij Europese instellingen met betrekking tot Caritas' eisen om een einde te stellen aan de wereldwijde honger. Dit was mogelijk dankzij het doorspelen van de ervaringen en aanbevelingen die verzameld werden bij de Caritasorganisaties en geconsolideerd werden door Caritas Europa's Recht op Voedsel Werkgroep.

2

WAAROM DOET
CARITAS EUROPA AAN
BELANGENBEHARTIGING?

» HET EVANGELIE EN DE KATHOLIEKE MAATSCHAPPELIJKE LEER

HET DIRECTE EN DAGELIJKSE CONTACT EN DE UITWISSELING MET MENSEN DIE IN ARMOEDE LEVEN, EVENALS HET CHRISTELIJKE GELOOF, BEPALEN CARITAS' INVULLING VAN HET BEGRIP VAN BELANGENBEHARTIGING.

De manier waarop aan belangenbehartiging gedaan wordt en de middelen die daarvoor ingezet worden zijn telkens anders, maar de daad zelf is een oude geloofsbelijdenis. Reeds in het Oude Testament lezen we dat de Heer het lijden ziet, armoede waarneemt en luistert naar de kreet van het volk (Exodus 3), vooral de armen (Psalm 69) en hen beschermt (Psalm 12). We lezen de getuigenis van de profeten die uitgestuurd worden (Jonas 3) om het kwaad dat door koningen en gemeenschappen gedaan wordt aan te klagen (Jeremias) en een betere wereld aan te kondigen (Isaiah). Voor christenen betekent de naastenliefde die gepredikt wordt door onze Heer Jezus Christus de directe bijstand van de zwakkeren (Lukas 10, Mattheus 25) in combinatie met een oproep tot gerechtigheid in de Zaligsprekingen (Mattheus 5).

Het is dan ook niet verwonderlijk dat binnen de christelijke liefdadigheid het opeisen van gerechtigheid een lange traditie heeft en door de eeuwen heen verschillende uitdrukkingvormen kreeg, aangepast aan de tijd, cultuur en omstandigheden. De eerste Caritasverenigingen werden gesticht op het einde van de 20e eeuw, op hetzelfde moment dat het Magisterium, het leergezag van de pausen en bisschoppen van de katholieke kerk, zelfs nog dieper dan in het verleden begon na te denken en zo ontwikkelde wat nu bekend staat als de “sociale leer van de katholieke kerk” – een volledig werk van diepgaande observaties en richtlijnen om sociale problemen in de moderne tijd aan te pakken.

Bij Caritas brengt het dagelijks werk met mensen in nood³ ons ertoe vragen te stellen over het “algemeen beeld” – de dimensie van de problemen, hun oorzaken en gevolgen – over hoe wij de barslechte omstandigheden kunnen bestrijden⁴ en de sociale, politieke en economische structuren kunnen beïnvloeden zodat de totale menselijke ontwikkeling⁵ mogelijk is, vooral voor de armen⁶ en de meest hulpbehoevenden.⁷ Omwille van een gebrek of een tekort aan politieke wil⁸ om de sociale uitdagingen aan te pakken, werd deze dimensie, het politieke pad van de liefdadigheid⁹, de laatste jaren steeds belangrijker voor Caritas. Wij kunnen in de strijd voor gerechtigheid niet langs de kant blijven staan¹⁰.

Caritas is geroepen om zich te bekommeren om en zich in te spannen voor het opbouwen van een betere wereld. Wij moeten eraan werken om de structurele oorzaken van armoede¹¹ te elimineren en onze stem lenen aan personen die in armoede leven.¹² Onze belangenbehartiging heeft een dubbele dimensie: enerzijds is ze “kritisch”, ze stelt onrechtvaardigheid aan de kaak en zet regeringen onder druk om decisieve politieke actie¹³ op gang te brengen voor het algemeen welzijn¹⁴. Anderzijds is en blijft zij altijd “positief” en reikt zij voorstellen aan om verandering op gang te brengen en hoop te geven.¹⁵

Caritas' belangenbehartiging wordt aangevuld door sensibilisering en opvoeding van alle wereldburgers om te evolueren naar een menselijkere, broederlijkere, gullere en open leefstijl, en een leven van verantwoorde eenvoud.¹⁶

Tot slot moet Caritas' belangenbehartiging, evenals zijn rechtstreekse hulp aan mensen in nood, gesitueerd worden in het bredere kader van de bijdrage tot het opbouwen van de maatschappij, een menselijke gemeenschap, een gemeenschappelijke thuis voor heel de menselijke familie.¹⁷

» CARITAS' WAARDEN EN PRINCIPES

Met zijn specifieke interpretatie van partnerschap,¹⁸ is belangenbehartiging altijd een belangrijke taak geweest voor Caritas Europa dat zich inspant om de oorzaken van armoede aan te pakken. Caritas is het "hart dat ziet"¹⁹, het behartigt de belangen van personen die in armoede leven en onderneemt acties ten hun behoeve. Het bouwt ook voort op de kracht van zijn netwerk om te onderhandelen met beleidsmakers op nationaal en Europees niveau.

Het onderstaande schema toont de belangrijkste richtinggevende principes die aan de basis liggen van Caritas Europa's beleid en belangenbehartigingswerk1 en die gebruikt worden om prioritaire domeinen te definiëren waarvoor het netwerk in zijn totaliteit bereid is om aan belangenbehartiging te doen:

“De identiteit en spiritualiteit van Caritas wortelen in het Evangelie en de Katholieke Sociale Leer en in het feit dat het een van de drie componenten van het holistische pastorale werk van de kerk vormt. Het beheer van Caritas is geïntegreerd in de lokale kerk en in elk van de christelijke gemeenschappen als een fundamenteel element van hun leven en missie, geïnspireerd door het geloof in Jezus Christus. Wij zien het aanschijn van de Heer in het gelaat van al de personen die wij helpen met ons liefdadigheids- en gerechtigheidswerk”

(Partnerschapsprincipe van CI).

Als een verenigd netwerk zoekt Caritas Europa kansen om op te treden²⁰ en oplossingen voor de “globalisering van de onverschilligheid” aan te reiken. Het is om deze reden dat de belangenbehartigingsacties op Europees niveau gecoördineerd en uitgevoerd worden, beginnend bij personen in nood en ingebed in het dagelijks werk van de Caritasorganisaties. Of de Caritasorganisaties het nu weten of niet, elk lid doet aan belangenbehartiging door zich bewust te zijn van en samen te werken met personen en gemeenschappen die geconfronteerd worden met armoede.

» VERANDERING OP GANG BRENGEN

Belangenbehartiging is belangrijk voor Caritas Europa omdat het structurele veranderingen op gang wil brengen, van lokaal tot wereldniveau, om de levenskwaliteit van mensen en gemeenschappen die met armoede en marginalisatie geconfronteerd worden te verbeteren. Daarom doet Caritas Europa aan belangenbehartiging voor en met mensen in nood, om de maatschappij om te vormen tot een rechtvaardigere en inclusievere beschaving. Dit vertaalt zich gewoonlijk in inspanningen om de institutionele beleidsregels en praktijken, de wettelijke en politieke processen en systemen evenals de attitudes, mentaliteiten en gedragingen van de bevolking en belanghebbenden over heel Europa bij te sturen.

De onaantastbare waardigheid van de mens is het essentiële richtinggevendende principe van Caritas Europa. Caritas geeft een stem aan diegenen die geen stem hebben, die niet in staat zijn om voor zichzelf op te komen en doet dit door te “observeren, analyseren en handelen” om bij te dragen tot rechtvaardigere en hechtere gemeenschappen. Mensen in nood zijn het vertrekpunt van alle acties van Caritas Europa dat zich met hart en ziel inzet om armoede en sociale uitsluiting te analyseren en te bestrijden, te streven naar echte integrale menselijke ontwikkeling, maatschappelijke gerechtigheid en duurzame sociale systemen. Dit betekent dat wij luisteren naar allen in nood en naar manieren zoeken om systematisch hun noden en belangen, vooral die van vrouwen, kinderen en families, te stroomlijnen.

Vermits Caritasorganisaties rechtstreeks werken met armen en personen die in de marge leven, zijn zij goed geplaatst om de realiteit van mensen en gemeenschappen die geconfronteerd worden met armoede en uitsluiting op dagelijkse basis te observeren. Wij “luisteren” om beter de realiteit van onrechtvaardige structuren te begrijpen. Door te luisteren en relaties op te bouwen, solidair en op gelijke voet als personen in nood, heeft Caritas Europa de kracht om samen met hen hun belangen te behartigen en te streven naar structurele wijzigingen. Dit resulteert op zijn beurt in de implementatie van beloftevolle praktijken die gunstig zijn voor het algemeen welzijn - en daarmee is het bewijs geleverd dat Caritas' beleidsaanbevelingen zowel haalbaar als effectief zijn.

Wat Caritas Europa leert van de begunstigden van zijn diensten en de gemeenschappen waarin het actief is, is essentieel om effectief de programma's te promoten en meer veerkracht op te bouwen. Het is belangrijk dat de armen en gemarginaliseerden betrokken worden bij de belangenbehartigingsprocessen van Caritas - door de belangenbehartigingsinitiatieven van Caritas Europa te beïnvloeden - en op die manier meer macht krijgen en betrokken worden bij de beïnvloeding van de politieke beslissingen die op hen een impact hebben.

Caritas Europa werkt samen met politieke beslissers in Europa om de beste praktijken van zijn leden te verspreiden en om afwijkingen tussen de beleidsontwikkeling en de implementatie op het terrein aan het licht te brengen. Caritas Europa viseert vertegenwoordigers van de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de roterende voorzitters van de EU (permanente vertegenwoordigingen), de Raad van Europa evenals de lokale overheden en privébetrokkenen (werkgevers/bedrijven) om specifieke belangenbehartigingsdoelstellingen in lijn met het strategisch kader en de belangenbehartigingsstrategie na te streven. Caritas Europa brengt de noden en de stemmen van personen die met armoede geconfronteerd worden onder de aandacht en coördineert de inspanningen rond gezamenlijke belangenbehartigings- en communicatieacties (inclusief campagnes) over heel Europa om het beleid op zowel nationaal als Europees niveau te beïnvloeden.

» VISIBILITEIT

Het is belangrijk dat Caritas Europa goed gekend, erkend en op prijs gesteld wordt door de Europese politici, belanghebbenden en schenkers als een legitieme stem van de armen en kwetsbaren in Europa en de ontwikkelingslanden.

» NETWERKING

Caritas Europa bouwt coalities op met organisaties en netwerken vermits dit de kans verhoogt dat Caritas'boodschappen ook meegenomen worden door de beleidsmakers. Strategische partnerschappen hebben de neiging om de visibiliteit en legitimiteit van de boodschappen van een organisatie te verhogen vermits er een bredere ondersteuning van het probleem is. Netwerking in de zin van het opbouwen van sterke partnerschappen binnen Europa zou dit aanvullen. Maar terwijl het belangrijk is om de krachten te bundelen met organisaties die complementair of gelijkgestemd zijn om een grotere politieke druk uit te oefenen en meer impact te hebben op het beleid, kan dit in sommige gevallen leiden naar een afzwakking van onze eigen kernboodschappen en visibiliteit als een effectieve belangenbehartigingsorganisatie. Erger nog, het vertraagt het proces, maakt het te ingewikkeld en uiteindelijk leidt het niet naar de nagestreefde beleidsimpact. Als gevolg daarvan moeten ons lidmaatschap van netwerken en onze partnerschappen met organisaties strategisch aangepast en zorgvuldig bewaakt worden, vooral rekening houdend met mogelijke verschuivingen in beleidsobjectieven. Wanneer wij coalities opbouwen is dit van het hoogste belang: met wie, wanneer, voor hoe lang, welke rol Caritas Europa wenst te spelen en welke middelen beschikbaar zijn.

» BELANGENBEHARTIGING VEREIST EN VERDIENT VOLDOENDE MIDDELEN

Schenkers hebben vaak een voorkeur voor rechtstreekse diensten. Maar goed geplande belangenbehartigingsinspanningen vereisen meestal een zekere volume middelen. Wanneer wij kunnen aantonen dat onze belangenbehartiging voor de armen en personen in de marge leidt naar een betere levenskwaliteit voor hen, dan bestaat de mogelijkheid dat we toegang krijgen tot bijkomende middelen voor onze belangenbehartigingsactiviteiten.

3

WAT BEDOELT MEN MET
BELANGENBEHARTIGING
VANUIT HET PERSPECTIEF
VAN CARITAS EUROPA?

*“Belangenbehartiging is een georganiseerde poging om het beleid, de praktijk en/of attitude te veranderen door bewijzen en argumenten voor te leggen over hoe en waarom verandering nodig is. Aan de basis van belangenbehartiging ligt de veronderstelling dat verandering mogelijk is door te werken aan bewustwording, door bewijzen voor te leggen en argumenten aan te voeren waarom verandering nodig is en hierbij personen te betrekken die de macht hebben om die wijzigingen ook effectief te voltrekken”.*²²

Belangenbehartiging is een proces waarbij men probeert het beleid te beïnvloeden door de politieke actoren aan te zetten om bepaalde maatregelen te treffen. De belangrijkste doelstellingen die belangenbehartiging wil bereiken zijn:

- Mentaliteiten, perspectieven, attitudes en gedragingen wijzigen;
- Verandering brengen in institutionele beleidslijnen en praktijken;
- Verandering brengen in politieke processen of systemen;
- Meer macht en invloed voor de armen en personen die in de marge leven.

Meestal probeert belangenbehartiging verandering op gang te brengen naar aanleiding van de formulering van beleidseisen.

Meestal bestaat de hoofdmethode die daarbij aangewend wordt uit het uitsturen van informatie om een specifieke boodschap mee te geven, mensen te mobiliseren om de positie van een bepaalde beslisser te verzwakken of de beslissers op de hoogte te brengen van de negatieve impact van het bestaande beleid.

Lobbying is een specifieke vorm van belangenbehartiging. Het is een strategische, geplande en informele manier om beslissers te beïnvloeden. De karakteristieken zijn: open communicatie (dialog), beïnvloeding door de belangen van verschillende belanghebbenden met elkaar te verbinden, win-winsituaties creëren en investeren in langetermijnrelaties met beslissers. Voorbeelden van lobbying zijn:

- Bezoeken organiseren van arme en gemarginaliseerde mensen aan actieve politici en andere beleidsmakers om hun levensomstandigheden te beschrijven en rechtstreeks de nodige wets- en maatschappelijke beleidswijzigingen voor te kunnen stellen;
- Persoonlijke brieven (bv. aan de voorzitter van de Europese Commissie);
- Persoonlijke vergaderingen met beslissers (zoals de leden van het Europees Parlement);
- Ontmoetingen van delegaties (bv. ontmoeting van de Caritasdelegatie met de tijdelijke voorzitters van de EU);
- Informele contacten tijdens recepties (bv. op het ministerie van buitenlandse zaken);
- Werkvergaderingen met beslissers (bv. technische vergaderingen met de vertegenwoordigers van de Europese Commissie);
- Persoonlijke telefoongesprekken (bv. met politieke leiders);
- Gemeenschappelijke standpunten opsommen (bv. de aanbevelingen van de EU Alliance for investing in children).

Om effectief te zijn moet de belangenbehartiging op verschillende niveaus plaatsvinden en de verschillende beleidsniveaus bereiken:

Bijvoorbeeld, de belangrijkste doelinstellingen voor Caritas' belangenbehartigingswerk op Europees niveau omvatten: de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de roterende EU Voorzitters (Permanente Vertegenwoordigers), het Fundamental Rights Agency en Frontex (Het Europees grenzenagentschap) evenals de Europese Raad.

De belangrijkste doelinstellingen voor belangenbehartigingswerk op nationaal niveau omvatten: nationale ministeries, meer bepaald binnenlandse zaken, sociale zaken en buitenlandse zaken, evenals de nationale parlementen om slechts een paar belanghebbenden te vermelden. Op subnationaal niveau zijn de doelinstellingen lokale en regionale overheden, evenals de parochiale kerken en buurtgemeenschappen.

In samenwerking met Caritas Internationalis werkt Caritas Europa occasioneel ook op internationaal niveau, en richt het zich vooral op de Verenigde Naties (VN). De universele periodieke herziening van de mensenrechtensituatie in de VN-lidstaten is een uitstekend instrument om vragen betreffende specifieke nationale beleidslijnen of wetten en hun impact op mensen in nood onder de aandacht te brengen.

HOE DOET CARITAS
EUROPA AAN
BELANGENBEHARTIGING?

- Interpellation
faire

1 - Projet de loi Financière
participations personnelles

2 - simplification de ma
(+ Jeune)

3 - Régularisation + Ass

» INSTRUMENTEN EN TECHNIKEN

Caritas Europa werkt samen met politieke beslissers in Europa om de beste praktijken van de Caritasorganisaties te verspreiden en afwijkingen tussen de beleidsontwikkeling en de implementatie op het terrein te onderlijnen. Caritas Europa's belangenbehartiging start op lokaal niveau, in de lokale diocesen en parochiekerken en stijgt naar EU-niveau. Zij werkt ook in de andere richting, van EU-niveau terug naar het lokaal niveau. Deze wisselwerking laat Caritas Europa toe om het nodige inzicht te krijgen in de praktische problemen en de discrepanties tussen de beleidsimplementaties op het terrein. Zij maakt het tevens mogelijk om beloftevolle praktijken te verspreiden op elk niveau.

Belangenbehartiging omvat alles wat Caritas Europa doet om beleidslijnen, praktijken en mentaliteiten van beslissers, regeringen en instellingen te beïnvloeden. Dit omvat gewoonlijk research, beleidsanalyse en opleiding, lobbying, conferenties, openbaar campagnevoeren en mediawerk. Op die manier werkt dit proces binnen Caritas als volgt:

1. Door zijn lokale ervaring en dienstverlening aan personen die in armoede leven **observeert Caritas Europa armoede, uitsluiting en onrechtvaardigheid op het terrein en bewaakt het veranderingen doorheen de tijd.**
2. Caritas Europa stelt de onrechtvaardigheden waarmee zijn begunstigen geconfronteerd worden in het licht en **levert feiten, cijfers en getuigenissen – i.e. research.** De gegevens kunnen ingezameld worden via armoede-observatoria, aan de hand van kaarten (mapping), de uitwisseling van beste praktijken en vergaderingen, of via beleidsdocumenten, beleidsbriefings, publicaties of verslagen. Dit draagt bij tot de **beleidsanalyses en de opstelling van de Caritasmededelingen.**
3. Caritas Europa is het ermee eens dat structurele wijzigingen noodzakelijk zijn en bepaalt **strategisch welke problemen op Europees en welke andere op nationaal niveau aangepakt moeten worden.** Het betreft personen die in armoede leven bij dit proces om ingelicht te worden over de situatie zoals die beleefd wordt door de armen en gemarginaliseerde personen zelf, in zijn streven naar de beïnvloeding van de beleidslijnen die deze groepen rechtstreeks aanbelangen.
4. **Caritas Europa identificeert de relevante beslissers (doelgroepen)** en gaat doelgericht tewerk bij zijn beïnvloeding, rekening houdend met de **timing van het wettelijk kader en de potentiële politieke of media-opportunities.** Het kan brieven richten aan de Raad, leden van het Europees Parlement ontmoeten of de Europese Commissie beïnvloeden voor de wetten geformuleerd worden enz.
5. Samen **identificeert en coördineert Caritas Europa de actiestappen,** deelt het gemeenschappelijke boodschappen en persberichten, m.a.w. integreert het de belangenbehartiging in de communicatiestrategie.
6. Caritas Europa organiseert **conferenties, workshops, evenementen en werkgroepen en stuurgroepvergaderingen** om een platform ter beschikking te stellen van de leden en mensen die in armoede leven zodat zij hun stem kunnen laten horen, en om beleidsmakers rechtstreeks te informeren betreffende Caritas' standpunten.
7. Caritas Europa verduidelijkt, formuleert en communiceert zijn standpunten aangaande specifieke kwesties via **beleidsbriefings en papers.** Deze worden vaak verspreid tijdens conferenties en lobbyvergaderingen. Zij worden ook door de leden gebruikt voor **publiekscampagnes en mediawerk,** eventueel als achtergrondinformatie **wanneer media-interviews gegeven worden.** De vertalingen van beleidsbriefings in de nationale talen kan handig zijn voor Caritas Europa om dezelfde belangenbehartigingsboodschappen ook op nationaal niveau te verspreiden.

8. Caritas Europa organiseert **one-on-one lobbyvergaderingen** met vertegenwoordigers van de Europese Commissie en/of leden van het Europees Parlement, evenals ministeries op nationaal niveau - om slechts enkele van de belangrijke stakeholders te vermelden. Een Caritasdelegatie sturen naar in Brussel gevestigde beleidsmakers of naar de roterende EU-voorzitters is eveneens nuttig om de standpunten van Caritas voor te stellen en te onderhandelen over de beleidsvoorstellen.
9. Caritas Europa **bouwt coalities en strategische partnerschappen op** met lokale, nationale en Europese organisaties en netwerken. Dit verhoogt soms de kans dat Caritas' boodschappen meegenomen worden door de beleidsmakers, vermits strategische partnerschappen de neiging hebben om de zichtbaarheid en gegrondheid van de boodschappen van een organisatie te verhogen.
10. Caritas Europa **werkt ook samen met nationale episcopale conferenties, bisschoppen, diocesestructuren, priesters, religieuze zusters en broeders, parochies, groepen van parochiale lekenleiders, vrijwilligers, jong Caritas** en andere actoren om een brede ondersteuning te bekomen en campagne te voeren om structurele wijzigingen te bekomen.
11. Naderhand **deelt Caritas Europa de successen van de belangenbehartiging via het netwerk met kerkleiders, beleidsmakers, schenkers en supporters om de visibiliteit te verhogen en de impact van ons werk** op het leven van armen en personen in de marge **te tonen**. Dit om de structurele wijzigingen die wij bekwamen te vieren en van elkaar te leren door voort te bouwen op bereikte resultaten en deze te gebruiken als een argument voor toekomstige belangenbehartigingsacties.

» VOORBEELDEN VAN COURANTE BELANGENBEHARTIGINGS-
EN COMMUNICATIEMETHODES ZIJN

5

VOORWAARDEN
VOOR SUCCES

Als netwerk belangen behartigen brengt specifieke uitdagingen met zich mee, maar ook specifieke voordelen zoals hierna vermeld.

» VOORDELEN EN UITDAGINGEN VAN BELANGENBEHARTIGING ALS EEN VERENIGD NETWERK

- + EEN GEZAMELIJKE STEM HEEFT MEER IMPACT.
- + POSITIEF VOOR NETWERKING OP VERSCHILLENDE NIVEAUS.
- + EEN BREDERE BASIS LAAT TOE EEN BREDER PUBLIEK TE BEREIKEN.
- + DIT HOUDT IN DAT MEN BESCHIKT OVER MEER RESOURCES, BEKWAAMHEDEN EN EXPERTISE.
- + DRAAGT BIJ TOT DE CAPACITEITOPBOUW VAN ZWAKKERE LEDEN.
- + BEVordert de eenheid en solidariteit van Caritas.

- SAMENWERKING KAN TIJDROVEND ZIJN.
- HET IS SOMS MOEILIK OM HET EENS TE WORDEN OVER GEMEENSCHAPPELIJKE OBJECTIEVEN.
- HET RISICO DAT LIDORGANISATIES HET OVERWICHT KRIJGEN BESTAAT.
- COMPROMISSEN KUNNEN NODIG ZIJN.
- ALS WE GEEN GEMEENSCHAPPELIJKE STEM OF DOEL HEBBEN KUNNEN TEGENSTANDERS ONZE VERSCHILLEN UITBUIJEN.

Een positieve, resultaatgerichte aanpak die de maatschappij hoop geeft kan probleemoplossende wijzigingen aansturen, vooral omdat beleidsmakers niet altijd duidelijk weten welk pad voorwaarts het beste is. Om die reden is het voor Caritas Europa belangrijk om concrete beleidsvoorstellen te formuleren, oplossingen om zaken te veranderen aan te reiken, een participatieve aanpak te bevorderen en op de politieke agenda te geraken. Het verspreiden van beloftevolle praktijken vanuit Caritas Europa wordt aangemoedigd.

VOORWAARDEN
VOOR SUCCES
ZODAT LEDEN VAN
CARITAS AAN
BELANGENBEHARTIGING
KUNNEN DOEN

CITATEN UIT HET BELANGENBEHARTIGING-
EN COMMUNICATIEFORUM, MEI 2015

- Wij moeten ons focussen op minder problemen maar deze grondiger aanpakken.
- Wij moeten Caritas' identiteit gebruiken als een meerwaarde in onze belangenbehartiging/acties, zodat wij ons onderscheiden van andere paneuropese netwerken.
- Wij moeten onze boodschap versterken dankzij gecoördineerde acties en communicatie, met andere woorden ervoor zorgen dat elk lid op de hoogte is van de Caritascampagnes.
- Wij moeten er rekening mee houden dat belangenbehartigingsacties ons zullen helpen om de armen te verdedigen, de nodige resources te krijgen voor onze diensten en naar voor te komen als een sterk netwerk.

.....

» END NOTES

1. Evangelii Gaudium 198.
 2. Speech van kardinaal Jorge María Bergoglio – de latere paus Franciscus - voor Caritas Argentina in 2009.
 3. Deus Caritas Est 31 a.
 4. Populorum Progressio 47.
 5. Populorum Progressio 14.
 6. Evangelii Gaudium 188.
 7. Sollicitudo in Rei Socialis 42.
 8. Sollicitudo in Rei Socialis 35.
 9. Caritas in Veritate 6-7.
 10. Deus Caritas Est 28 a.
 11. Evangelii Gaudium 188.
 12. Evangelii Gaudium 198.
 13. Laudato Si 179.
 14. Gaudium et Spes 26, Laudato Si 156-158.
 15. Evangelii Gaudium 183; Sollicitudo in Rei Socialis 41.
 16. Laudato Si 206, 214, 228.
 17. Populorum Progressio 47, Evangelii Gaudium 188, Laudato Si.
 18. “Partnerschap binnen de Caritas Confederatie is een verbond dat getuigt van de solidariteit tussen de leden van de lokale kerken, elke man en vrouw erkent als deel van eenzelfde onderling afhankelijke globale gemeenschap, en zich inzet voor sociale gerechtigheid en een allesoverheersende voorkeur heeft voor de armen” (Partnerschapsprincipe van CI).
 19. Cf. DCE 31b.
 20. Cf. Evangelii Gaudium 188: In deze context kunnen wij Jezus’ bevel aan zijn leerlingen begrijpen: “Geef hen zelf iets te eten!” (Mk 6:37): Dit betekent eraan werken om de structurele oorzaken van armoede te elimineren en de integrale ontwikkeling van de armen te bevorderen maar ook kleine dagelijkse gebaren van solidariteit te hebben en de reële noden waarmee wij geconfronteerd worden aan te pakken.
 21. Cf. Caritas Partnerschapsprincipes.
 22. The Open Society Institute, ‘An introductory Guide to successful advocacy’ (2010).
-

Rue de la Charité 43
1210 Brussels - Belgium
T +32 (0)2 280 02 80
F +32 (0)2 230 16 58

info@caritas.eu
www.caritas.eu

Dit handboek kwam tot stand met de financiële steun van het EU-programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie (EaSI) (2014- 2020).
Voor meer informatie surf naar: <http://ec.europa.eu/social/easi>